

SXEDIO.F84

31.8.1952: ΑΠΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΑΚΕΛ Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ ΑΔΑΜ ΑΔΑΜΑΝΤΟΣ

Οι αποβολές των Πλουτή Σέρβα, Χριστοφή Νούση και Γώγου Κακογιάννη δεν ήταν οι μόνες.

Η εκκαθάριση προχώρησε πιο πέρα κι' έτσι καθαιρέθηκαν από το Κόμμα ένα από τα ιστορικά του στελέχη, ο δήμαχος Αμμοχώστου Αδάμ Αδάμαντος και ο Πρόεδρος της Αγροτικής Οργάνωσης της Αριστεράς ΕΑΚ Ματθαίος Χατζηνικόλας.

Παράλληλα ο γιατρός Βάσος Λυσσαρίδης που καταγγέλλθηκε για αντικομματικές πράξεις μαζί με τα πρώην στελέχη του Κόμματος Χρυσάνθο Σαββίδη και Φιφή Ιωάννου, καθαιρέθηκε από την προεδρία της παγκύπριας Επιτροπής Ειρήνης που ελεγχόταν από το ΑΚΕΛ.

Η απόφαση για αποβολή του Αδάμ Αδάμαντος λήφθηκε από την Ολομέλεια της Επαρχιακής Επιτροπής του ΑΚΕΛ Αμμοχώστου στις **12 Αυγούστου 1952**, αλλά καθώς βρισκόταν σε εξέλιξη το θέμα των Σέρβα, Νούση και Κακογιάννη, η απόφαση δόθηκε στη δημοσιότητα στις **31** του ίδιου μήνα και μετά τη δημοσίευση της απόφασης για την αποβολή των τριών στελεχών του Κόμματος.

Στην απόφαση κατηγορείτο ο Αδάμαντος ότι ακολουθούσε αντικομματική τακτική, ότι επέμενε στην αυτοκυβέρνηση, ότι ήθελε το ΑΚΕΛ να μη πρωτοπορεί στον αγώνα για την Ένωση και ότι ο ίδιος δεν ήθελε με κανένα τρόπο να θυσιάσει ούτε το μικρό του δακτυλάκι για ένα τέτοιο αγώνα.

Η αποβολή του Αδάμαντος από το κόμμα δεν ήταν αποβολή με την όλη έννοια της λέξης. Γιατί σύμφωνα με τον ίδιο, είχε αποχωρήσει από το Κόμμα και ότι είχε ζητήσει μάλιστα ο ίδιος να κυρωθεί απόφαση του Κόμματος για την ουσιαστική αποχώρηση του από το κόμμα μια και δεν συμφωνούσε με την ταχτική του, δεν ενέκρινε τις κομματικές μεθόδους και δεν ανεχόταν

την έλλειψη εσωτερικής δημοκρατίας μέσα στο Κόμμα.

Ακόμα παραδεχόταν ότι εκείνο που υποστήριζε ήταν όπως την ηγεσία του ενωτικού αγώνα έπρεπε να την έχει η Εθναρχία και γενικά η δεξιά, ενώ το ΑΚΕΛ έπρεπε να ήταν συμπαραστάτης, και ότι πήγαιναν χαμένα τα έξοδα για την αποστολή προσβειών στο εξωτερικό.

Ο Αδάμ Αδάμαντος ήταν ένας από τους πρώτους που αμφισβήτησαν την εξουσία και την καθοδήγηση του Εζεκία Παπαϊωάννου. Σε επιστολή του που δημοσιεύθηκε αργότερα ανέφερε χαρακτηριστικά:

"Η αλήθεια είναι πως έχασα, ή μάλλον δεν έχω καμιά εμπιστοσύνη σε ό,τι ονομάζεται κομματική ηγεσία και δεν είμαι διόλου διατεθειμένος να εκτελώ ανόητες αποφάσεις του Παυλάκη και του Παπαϊωάννου, από τη Λευκωσία ή του Φάντη και του Διομήδη από την Αμμόχωστο. Και αυτό το έκαμα πλέον ή σαφές. Δεν μου το επιτρέπει ο χαρακτήρας μου, η μόρφωση μου, η μικροαστική μου νοοτροπία και αξιοπρέπεια".

Στην απόφαση για την αποβολή του Αδάμαντου, ο οποίος για μια σειρά χρόνια εκλεγόταν δήμαρχος του ΑΚΕΛ με τη σημαία του ΑΚΕΛ, ανέφερε η Επαρχιακή Επιτροπή του ΑΚΕΛ Αμμοχώστου:

"Η Ολομέλεια της ΕΕ ΑΚΕΛ Αμμοχώστου έχοντας υπόψη τη στάση του Αδάμου Αδάμαντου έναντι του Κόμματος την τελευταία περίοδο και την καταστρατήγηση από μέρους των βασικών καταστατικών αρχών ΟΜΟΦΩΝΑ κατέληξε στην συνεδρίαση της ημ. **8.8.52** στη διαπίστωση ότι ο Αδάμος δεν έχει θέση μέσα στο κόμμα κι' αποφάσισε τη διαγραφή του.

Η Ολομέλεια στηρίζει την απόφαση της πάνω στ' ακόλουθα στοιχεία και διαπιστώσεις:

α). Οτι ο Α. Αδάμαντος διαφωνεί ριζικά με την πολιτική γραμμή του Κόμματος την εγκριμένη από το Στ' και Ζ παγκύπριο συνέδριο, δηλ. τη γραμμή της αδιάλλακτης πάλης για την Ένωση και της καταπολέμησης των συνταγματικών σχεδίων της Κυβέρνησης.

Ο Αδάμος ξεκαθάρισε ως εξής, τις απόψεις του

για τη γραμμή του Κόμματος και τον ενωτικό μας αγώνα.

"Σήμερα ο αγώνας για την Ένωση δεν συμφέρει στο λαό, στο λαϊκό κίνημα, συμφέρον από την Ένωση έχουν μόνο οι καλόγηροι κι'οι αστοτσιφλικάδες διότι το σημερινό καθεστώς στην Ελλάδα είναι τα δικά τους συμφέροντα που εξυπηρετεί. Εμείς (το λαϊκό κίνημα δηλ.) δεν πρέπει να πρωτοπορούμε στον ενωτικό αγώνα, χωρίς όμως και να τον καταπολεμούμε. Μάλλον στάση αδράνειας πρέπει να τηρούμε σήμερα. Ο καθένας μας ξαίρει τι μας περιμένει εμάς, αν πραγματοποιηθεί σήμερα η Ένωση".

Αυτές οι απόψεις είναι απόψεις αντικομματικές, αντίθετες απ'τις Συνεδριακές αποφάσεις, απόψεις που θυμίζουν τη θέση των μενσεβίκων για την τάση του Κόμματος έναντι στις αστικοδημοκρατικές επαναστάσεις και τη θέση που στην αρχή πήρε το ΚΚΚ στα Οχτωβριανά γεγονότα.

Όπως είναι γνωστό απ' την ιστορία του Κόμματος των Μπολσεβίκων οι μενσεβίκοι υποστήριζαν πως το κόμμα δεν έπρεπε να πάρει μέρος στην αστικοδημοκρατική επανάσταση του **1905**, γιατί αυτή ήταν υπόθεση της αστικής τάξης, κι όχι του προλεταριάτου, το οποίο κατά τη γνώμη τους, δεν είχε κανένα συμφέρον και συνεπώς καμμιά θέση σ' αυτή την επανάσταση.

Την ίδια άποψη υποστήριξε και η ηγεσία του ΚΚΚ στα Οχτωβριανά γεγονότα. Ξαίρουμε πως το κόμμα των Μπολσεβίκων καταδίκασε αυστηρά τη μενσοβίκικη άποψη για την επανάσταση του **1905** και η Γ Διεθνής την ηγεσία (Βάτη) για την αντεπαναστική της στάση στα γεγονότα του **1931**.

Οι απόψεις του Αδάμου είναι ακόμα αντίθετες και με την άλλη συνεδριακή απόφαση που καθορίζει πως: " Πρωτοπόρα και ηγετική δύναμη του παγκυπρίου ενιαίου εθνικο-απελευθερωτικού μετώπου είναι η εργατική τάξη με το κόμμα της επικεφαλής".

Σύμφωνα με τις απόψεις του Αδάμου, η εργατική τάξη δεν μπορεί νάναί επικεφαλής του Εθνικο-

απελευθερωτικού αγώνα, αλλά ουρά, που θ'αφήνει την πρωτοβουλία στην αστική τάξη και τους καλόγηρους. Με βάση αυτές τις λανθασμένες απόψεις του ο Αδάμος καταλήγει κατά λογική συνέπεια στις απόψεις του υπέρ του συντάγματος.

Να πως ανάλυσε σε αντιπροσωπεία της Γραμματείας της ΕΕ τις απόψεις του για το Σύνταγμα: "Ο ενωτικός μας αγώνας δεν μπορεί να προωθηθεί εφόσον στην Ελλάδα κυβερνά ο μοναρχοφασισμός και ουσιαστικά οι Αμερικάνοι. Ουσιαστική αλλαγή στην Ελλάδα δεν προβλέπω στο προσεχές μέλλον. Ούτε σε **5** ούτε σε **10** χρόνια, διότι το κίνημα έχει τσακκισθεί απ'το μοναρχοφασισμό και την αμερικανοκρατία.

Μόνο στο Γαλλικό και το Ιταλικό Κίνημα έχω εμπιστοσύνη ότι μπορούν να παίξουν ικανοποιητικά το ρόλο τους. Στο μεταξύ, τι πρέπει να κάμνουμε εμείς; Να σταυρώσουμε τα χέρια και να φωνάζουμε Ενωσιν και μόνον Ενωσιν; Νομίζω πως σήμερα κυρίως, όταν αύριο θάρθει κι ο Μακάριος από το ταξίδι του (εννοεί εκείνο του Ιούλη του **1952**) και θα φανεί ότι είναι ματαιοπονία, κάθε προσπάθεια να πεισθεί η σημερινή ελληνική Κυβέρνηση να θέσει το ζήτημα μας στον ΟΗΕ, δεν υπάρχει άλλος δρόμος από το Σύνταγμα.

Ούτε και πιστεύω ότι θ' αναλάβει να βάλει το ζήτημά μας οποιαδήποτε χώρα των Λ.Δ. ή η Σοβιετική Ένωση, διότι διά λόγους γενικότερης πολιτικής δεν επιθυμούν να δισαρεστήσουν την Αγγλία, την οποία προσπαθούν ν' αποσπάσουν από την Αμερική".

Αυτές οι απόψεις του Αδάμου, εκτός του ότι είναι απόλυτα αντίθετες απ' τις συνεδριακές μας αποφάσεις έρχονται και σε πλήρη αντίθεση την εκτίμηση που κάμνει το ΚΚΕ για την πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα. Το κυριώτερο όμως που διακρίνεται σ' αυτές είναι η ολοκληρωτική έλλειψη εμπιστοσύνης στις λαϊκές δυνάμεις τόσο εδώ του Κινήματος μας όσο και του ελληνικού. "Μόνο στις δυνάμεις του Γαλλικού και του Ιταλικού Κινήματος έχω εμπιστοσύνη" δήλωσε χαρακτηριστικά.

Στις απόψεις του για το σύνταγμα φαίνεται ότι

ο Αδάμος τρέφει σοβαρές αυταπάτες για το ως ποιο βαθμό θα λυθούν λαϊκά προβλήματα με την εφαρμογή του συντάγματος. Φαίνεται πως ο Αδάμος ξεχνά την πείρα των 52 χρόνων της εφαρμογής του προηγούμενου συντάγματος κατά τη διάρκεια του οποίου κανένα λαϊκό πρόβλημα δε λύθηκε προς το συμφέρον του λαού.

β). Ο Αδάμος διαφωνεί ακόμα και με την ταχτική του Κόμματος. Αυτό είναι γνωστό από προηγούμενα, από την απροθυμία του Αδάμου να πάρει ιμέρος σε λαϊκούς αγώνες από το βαριέστημα που δείχνει ο ίδιος καθημερινά και που τον κάμνει να χάνει και να φοβάται την επαφή του με τις μάζες.

Χαρακτηριστική όμως είναι η δήλωση του προς την αντιπροσωπεία της Γραμματείας της ΕΕ ΑΚΕΛ Αμμοχώστου: "Σήμερα για ένα τέτοιο αγώνα (δηλ. την Ένωση της Κύπρου με την σημερινή Ελλάδα) δεν είμαι διατεθειμένος ούτε το μικρό μου δαχτυλάκι να χάσω. Δεν αξίζει να δώσω έστω και την παραμικρή θυσία".

γ). Ο Αδάμος από τον καιρό της αλλαγής της γραμμής και της αυτοκαθαίρεσης της Κ.Ε (ο μόνος που διαφωνούσε με την αυτοκαθαίρεση) ως σήμερα ουσιαστικά είναι ξεκομμένος από το κόμμα. Ο Αδάμος από καιρό απουσιάζει συστηματικά απ' τις πιο πολλές συνεδριάσεις της Κομματικής βάσης και δεν παρακολουθεί τις Κομματικές αποφάσεις και την Κομματική ζωή.

Έτσι ο Αδάμος καταστρατηγούσε κυριολεκτικά το 2ο άρθρο του Καταστατικού του Κόμματος που λέει: "Μέλος του ΑΚΕΛ θεωρείται ο καθένας που παραδέχεται τις προγραμματικές αρχές και το Καταστατικό του Κόμματος, ανήκει σε μια από τις οργανώσεις του Κόμματος (ομάδα) υποτάσσεται στις αποφάσεις των οργάνων του Κόμματος και πληρώνει κανονικά τις συνδρομές του".

Ο Αδάμαντος την τελευταία περίοδο, κατόντησε να είναι ουσιαστικά ένας οικονομικός ενισχυτής του Κόμματος και τυπικά πειθαρχούσε στις αποφάσεις του Κόμματος.

Ο Αδάμος ξεκομμένος όπως είναι από το κόμμα,

μακρυνά από την καθοδήγηση (κεντρικά και επαρχιακά) κακά διατεθειμένος προς την τότε κεντρική καθοδήγηση διαφωνώντας με την κριτική και αυτοκριτική που άρχισε το κόμμα, και που του έγινε και του ίδιου και του αποκλεισμού του να ενταχθεί σαν υποψήφιος για την Κεντρική Επιτροπή στο ΣΤ Παγκύπριο Συνέδριο, άρχισε να βλέπει με υποτίμηση και κακό μάτι την Κ.Ε. και εύκολα να προδιατίθεται ενάντια της.

Ο Αδάμος αντιπαθεί την Κεντρική Επιτροπή του Κόμματος και οι απόψεις του συμπίπτουν με εκείνες του αποκλεισμένου από το κόμμα Χρυσάνθου και άλλων φραξιονιστών. Μια απόδειξη για το πόσο καταδικαστέες είναι οι απόψεις του Αδάμου με την πολιτική γραμμή και τακτική του Κόμματος και καταστρατήγηση βασικών καταστατικών αρχών του Κόμματος, από μέρους του, είναι η πλήρης ομοφωνία που παρουσιάστηκε στα κομματικά μας μέλη του Βαρωσιού από τα οποία πέρασε και εγκρίθηκε η απόφαση της Ε.Ε. Κανένα κομματικό μέλος δεν βρέθηκε που να διαφωνήσει με την απόφαση της Ε.Ε. και να συμφωνήσει με τις απόψεις του Αδάμου.

Είναι τόσο ξεκάθαρη, τόσο αντικομματική και απαράδεκτη η στάση του Αδάμου έναντι του Κόμματος και των αρχών του που δεν χρειάζεται να επιστρατεύσουμε θεωρητικά αποσπάσματα από τους ηγέτες του μαρξισμού για να πείσουμε και το λαό μας πως όλη την ευθύνη την φρονεί ο Αδάμος για την αποβολή του από το κόμμα, που δεν μπόρεσε, λόγω του μικρού αστικού του χαρακτήρα, να αφομοιώσει το νέο πνεύμα που φύσησε μέσα στο κόμμα από το 1949 και ειδικά από το ΣΤ και Ζ Παγκύπριο Συνέδριο του Κόμματος και να αρθεί στο ύψος ενός μπολσεβίκου ηγέτη μέσα στις σημερινές δύσκολες συνθήκες που περνά ο σκλαβωμένος κυπριακός λαός, ο Αδάμος έχασε κάθε αγωνιστική διάθεση και δεν του ήταν εύκολο να κρατήσει πιο πολύ τον τιμητικό τίτλο του μέλους του Κόμματος. Γι' αυτό αποξενώθηκε και αποβλήθηκε από το κόμμα που τον ανάδειξε για τρεις κατά συνέχεια φορές στη θέση του δημάρχου Αμμοχώστου κάμνοντας

τον έτσι μια παγκύπρια προσωπικότητα.

Η Ε.Ε. Αμμοχώστου, **29.8.52**

Ο Αδάμος Αδάμαντος έκαμε μια προσπάθεια να απαντήσει στις κατηγορίες εναντίον του στέλλοντας μια μακρά επιστολή στην εφημερίδα του Κόμματος "Νέος Δημοκράτης", η οποία, ωστόσο, αρνήθηκε να την δημοσιεύσει.

Ενώ η εφημερίδα καθυστερούσε να δημοσιεύσει την επιστολή ο Αδάμαντος με ένα τηλεγράφημα στο διευθυντή της Διομήδη Γαλανό, της Κεντρικής Επιτροπής Ελέγχου του ΑΚΕΛ τόνιζε στις 9 Σεπτεμβρίου:

"Σας κάλεσα εν ονόματι του νόμου να δημοσιεύσετε την απάντησιν μου εις το ανακοινωθέν της επαρχιακής ΑΚΕΛ Αμμοχώστου. Λυπούμαι διά την άρνησιν ή την παράλειψιν. Σας καλώ εν ονόματι της τιμής της αλήθειας και του δημοκρατικού πνεύματος να τηλεγραφήσετε σήμερον βεβαίωσιν ότι δημοσιεύσετε αύριον. Άρνησις σας παρέχει δικαίωμα ενεργήσω καθ' ον τρόπον νομίζω καλύτερον δι' αποκατάστασιν αληθείας".

Ο Διομήδης Γαλανός απάντησε στον Αδάμαντο την ίδια μέρα τηλεγραφικώς και αυτός, αλλά αρνείτο να επιτρέψει τη δημοσίευσή τους:

"Ελήφθη το άρθρον σας ημερομηνίας 4 Σεπτεμβρίου 1952 και σας πληροφορούμεν ότι τούτο δεν είναι σύμφωνον προς το άρθρον 23 του περί Τύπου Νόμου, δηλαδή,

1). Δεν περιορίζεται εις μίαν αναίρεσιν των γεγονότων τα οποία ισχυρίζεσθε ότι είναι ανακριβή, και δεν περιορίζεται επίσης εις την αναφοράν η οποία να παρουσιάση τα ακριβή γεγονότα, εν σχέσει με το ζήτημά σας.

2). Δεν συμμορφώνεται με την παράγραφον (2) του άρθρου 23 του περί τύπου Νόμου, και δι' αυτό δεν θεωρούμεν τους εαυτούς μας υποχρεωμένους να το δημοσιεύσουμεν".

Ο Αδάμ Αδάμαντος σαν είδε ότι δεν υπήρχε δυνατότητα να δει το φως της δημοσιότητας η

απάντησή του, απευθύνθηκε προς την απογευματινή εφημερίδα "Φως" της Λευκωσίας, η οποία πρόθυμα του παρεχώρησε μάλιστα την πρώτη της σελίδα.

Στην απάντησή του ο Αδάμαντος δεν αναιρούσε τις κατηγορίες που εκτόξευε εναντίον του το ΑΚΕΛ, αλλά διευκρίνιζε ότι ο ίδιος είχε ζητήσει να κυρωθεί απόφαση του Κόμματος για την ουσιαστική αποχώρησή του από το κόμμα μια και δεν συμφωνούσε με την ταχτική του, δεν ενέκρινε τις κομματικές μεθόδους και δεν ανεχόταν την έλλειψη εσωτερικής δημοκρατίας μέσα στο Κόμμα.

Επίσης τόνιζε ότι εκείνο που υποστήριζε ήταν όπως την ηγεσία του ενωτικού αγώνα έπρεπε να την έχει η Εθναρχία και γενικά η δεξιά, ενώ το ΑΚΕΛ έπρεπε να ήταν συμπαραστάτης.

Τέλος τόνιζε ότι είχε σχηματίσει την εντύπωση ότι με την αποστολή πρεσβειών το μόνο που επιτυγχανόταν ήταν να χάνει τα λεφτά του το Κόμμα, γιατί κατά την άποψή του η λύση του Κυπριακού δεν εξαρτάτο από τους Κυπρίους, αλλά "από τες ελληνικές και τες διεθνείς συνθήκες, οι οποίες επί του παρόντος δεν παρουσιάζονται διόλου ευνοϊκές".

Ανέφερε ο Αδάμαντος στην επιστολή του:

"Προς τον διευθυντήν της εφημερίδος "Ν. Δημοκράτην", Λευκωσίαν.

Κύριε,

Αναφερόμενος εις την ανακοίνωση της Ε.Ε. ΑΚΕΛ Αμμοχώστου, την οποία εδημοσιεύσετε στην εφημερίδα σας της **31.8.52** σχετικά με την διαγραφή μου από το Κόμμα, σας παρακαλώ δυνάμει του περί Τύπου Νόμου, να δημοσιεύσετε στην ίδια θέση και στην προσεχή Κυριακάτικη σας έκδοση έκδοση παρ. Κυριακής **7.9.52**) τα ακόλουθα:

Η Ε.Ε. λέγει ότι, έχοντας υπ' όψη τη στάση μου έναντι του Κόμματος και την καταστρατήγηση βασικών καταστατικών αρχών, κατέληξε στη διαπίσωση ότι δεν έχω θέση μέσα στο κόμμα κι' αποφάσισε τη διαγραφή μου.

Η αλήθεια είναι ότι η Ε.Ε. ουδέποτε

ενδιαφέρθηκε να εξετάσει τέτοιο ζήτημα ούτε και φαίνεται ότι θ' απασχολούσε την ολομέλεια της αν εγώ ο ίδιος δεν τόβαλλα το ζήτημα.

Ως γεγονός από πολλού καιρού απομακρύνθηκα από το Κόμμα, δεν έπαιρνα σχεδόν διόλου μέρος εις τες Κομματικές συνεδριάσεις, δεν εζούσα τη ζωή του Κόμματος και δεν εκτελούσα παρά μόνο τες οικονομικές κομματικές μου υποχρεώσεις και γι' αυτό τελευταία εζήτησα, διά λόγους "τάξεως και ευθύνης" να κυρωθή και με απόφαση η ουσιαστική μου από το κόμμα απομάκρυνση.

Ετόνιζα μάλιστα, πάντοτε φανερά και επίσημα, ουδέποτε φραξιονιστικά και ύπουλα, όπως δειλά το ανακοινωθέν αφήνει να νοηθεί- ότι η απομάκρυνσις μου δεν εσήμαινεν ότι εγκαταλείπω έστω και ένα ιώτα από τες κοινωνικοπολιτικές μου πεποιθήσεις, αλλά οφείλονταν εις το ότι:

1. Δεν εσυμφωνούσα με την γραμμή και την τακτική του Κόμματος.

2. Δεν ενέκρινα τες κομματικές μεθόδους τόσο εντός όσο και εκτός του Κόμματος.

3. Δεν ανεχόμουν την έλλειψη- όπως εγώ την αντιλαμβανόμουν- εσωτερικής μέσα στο κόμμα δημοκρατίας, ούτε την ύπαρξη οργανωμένης εκ των άνω φραξιονιστικής επιβολής γνώμων και απόψεων και, τέλος,

4. Η Επαρχιακή, λοιπόν, επιτροπή, ώφειλε να πη ότι εγώ ο ίδιος εζήτησα, και εκείνη εδέχθηκε, σαν οριστικήν, την απομάκρυνση μου από το κόμμα και ενέκρινε τη διαγραφή μου για τους λόγους που ανέφερα ή έστω και για τους λόγους, που με το δικό της τρόπο και για εσωτερική κομματική κατανάλωση περιέλαβεν εις το έγγραφο της.

Πέραν όλων αυτών υπέβαλα ότι: Το Κόμμα πιστόν εις την τακτικήν, τες μεθόδους και τους σκοπούς του, ώφειλε να βρη άλλο πειθαρχικό προς την ηγεσία και απόλυτα προς αυτήν, αφωσιωμένο πρόσωπο, για το αξίωμα του δημάρχου και την ηγεσία του συνδυασμού στες προσεχείς δημοτικές εκλογές.

Η απόφαση που επάρτηκε σε σχετική με το ζήτημα αυτό σύσκεψη της Ε.Ε. και των Ελληνικών μελών του δημοτικού Συμβουλίου, ήταν να εξευρεθί από κοινού σε μια αντιπροσωπεία του Κόμματος και τον δήμαρχο ένα μίνιμουμ προγραμμαμάτος και συνεργασίας.

Μια τέτοια επιτροπή, αποτελούμενη από τον επαρχιακό Γραμματέα κ. Φάντη, τον κ. Ιάκωβον Νικολάου και τον αντιδήμαρχον κ. Χρ. Σαββίδην, είχε μακράν σύσκεψη μαζί μου και από τη συζήτηση εφαινόταν ότι μπορούσαν να υπάρξουν κάποιες βάσεις συνεργασίας, παρ' όλον ότι σχεδόν ανατράπηκαν από την απαίτηση του επαχιακού γραμματέα ν' αναιρέσω όσα είπα εναντίον της Κεντρικής Καθοδήγησης του Κόμματος. Η πρόταση, ή καλύτερα η απαίτηση αυτή, να κάμω "δήλωση" απορρίφθη με αγανάκτηση και η άρνηση μου υπήρξε πολύ κατηγορηματική και χωρίς άλλο οδυνηρό για τον κ. Φάντη.

Παρ' όλα αυτά η αντιπροσωπεία έφυγε με την επιθυμία, την οποίαν εξέφρασεν ο κ. Ιάκωβος να ξανασυντηθούμε επί του ζητήματος. Ομως αντί να επακολουθήσει άλλη συνάντηση, μέσα σε λίγες μέρες, εκλήθηκεν εις την Λέσχην ΑΚΕΛ η φράξια του δημοτικού Συμβουλίου (δηλ. όλα τα ελληνικά μέλη του δημοτικού Συμβουλίου) για να της διαβάσει ο κ. Διομήδης Χ' Χρίστου μια μακροσκελή απόφαση, πάνω στο ζήτημα του Δημάρχου, με τη δήλωση ότι μπορούσαν να γίνουν παρατηρήσεις, χωρίς όμως ν' αναμένεται ότι θα γίνουν αλλαγές στην απόφαση, γιατί αυτό θα εσήμαινεν πως η ηγεσία του Κόμματος ήταν δυαδική.

Προσωπικά δεν τους αμφισβήτησα αυτό το κομματικό δικαίωμα. Ομως, διαμαρτυρήθηκα για τον τρόπο με τον οποίο ήταν διατυπωμένο το έγγραφο και εδήλωσα ότι οι ιδικές μου τουλάχιστον απόψεις δεν διατυπώνονται ούτε ακριβώς ούτε επαρκώς και ότι διέκρινα- από την πρώτη αυτή ανάγνωση- πρόθεση και εσκεμμένη ίσως προσπάθεια να παρουσιασθώ για λόγους ευνόητους, ως ο αντεθνικός και ανθενωτικός.

Γι' αυτό το λόγο, υπέβαλα την παράκληση να μου δοθεί αντίγραφο με σκοπό να επιφέρω τες παρατηρήσεις μου και να διατυπώσω τες γνώμες μου, όπως τες ήθελα και όχι όπως τες ήθελαν οι κατασκευαστές του εγγράφου, και να δοθή έτσι στες κομματικές ομάδες η ευκαιρία να σχηματίσουν αντικειμενική του όλου ζητήματος εικόνα.

Η απάντησις με την οποίαν εσυμφώνησε και εν τω μεταξύ καταπλεύσας κ. Φάντης, ήταν ότι έπρεπε να ερωτηθή η επαρχιακή Γραμματεία, γιατί δεν είχαν εξουσίαν να μου δώσουν αντίγραφο.

Οταν την επομένην επανέλαβα την απαίτηση μου από τηλεφώνου, μου ελέχθη ότι δεν είχε ακόμη συνεδριάσει γραμματεία. Οταν και εκ τρίτου εζήτησα να μου σταλή αντίγραφο μου εδηλώθη ότι για το ζήτημα αυτό επήγεν ο κ. Φάντης στην Λευκωσίαν.

Δεν ανανέωσα την προσπάθεια μου ούτε και ούτε μου εδόθη οποιαδήποτε πάνω στην παράκληση μου απάντηση ή δικαιολογία, έμαθα όμως ότι η εντολή την οποίαν ο κ. Φάντης ενόμισεν από την Κ. Ε. ήταν να μη μου δοθή αντίγραφο της αποφάσεως. Με ποίον τρόπον όλ' αυτά συμβιβάζονται με το δημοκρατικόν πνεύμα, που ισχυρίζονται ότι έχουν, και το αδιαφιλονίκητο του ατόμου δικαίωμα ν' ακουσθή και η ιδική του πλευρά, μόνον οι ίδιοι ξέρουν, επικαλούμαι δε για όλ' αυτά και τη μαρτυρία των δημοτικών μου Συμβούλων.

Η ανακοίνωση, που επηκολούθησεν, εδικαίωσε τους φόβους μου. Οχι μόνον οι απόψεις μου και οι γνώμες μου διαστρεβλώθηκαν, αλλά και αυτός ο υπότιτλος της ανακοίνωσης μπήκε με τέτοιο τρόπο, ώστε με την παράλειψη της λέξεως "σήμερον" να δημιουργή την επιθυμητή μεταξύ των οφελών εντύπωση ότι ο δήμαρχος εδιαγράφηκεν από το κόμμα για την ανθενωτική του στάση.

Οι γνώμες όμως και οι απόψεις δεν είναι ούτε σιτάρι, ούτε κριθάρι για να πάρης ένα μονόχερο και να το προσφέρης δείγμα. Είναι το αποτέλεσμα σειράς σκέψεων και συλλογισμών, χωρίς τους οποίους αποβαίνουν ακατανόητες και με ελαφρές

τροποποιήσεις, αποβαίνουν απατηλές. Ούτε μπορείς να αφαιρέσης έστω και μια λέξη και να επιμένεις ότι δεν τες κακοποιείς.

Ειδικά πάνω στο ενωτικό ζήτημα- ετόνισα στην κομματική αντιπροσωπεία-διαφωνώ ριζικά με την τακτική του κόμματος, γιατί με την αμερικανοκρατία και τον μοναρχοφασισμό στην Ελλάδα, εκείνοι που πρέπει νάχουν το προβάδισμα σ' αυτό το ζήτημα πρέπει νάμαστε όχι εμείς-που μας περιμένουν τα Γιούρα και η Μακρόνησος- αλλά η εθνοκεκκαρχία, η οποία είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με το καθεστώς αυτό και παρουσιάζει και κατορθώνει να πείθη αρκετές ακόμη από τες μάζες, ότι και αυτή η απλή συμμετοχή μας διαβάλλει και ζημιώνει την ενωτική της προσπάθεια και εις αυτό μάλιστα αποδίδει κάθε δική της αποτυχία.

Η θέση μας-είπα- απέναντι της αδρανώς δρώσης δεξιοπατριδοκαπηλείας εις όλον αυτόν τον αγώνα πρέπει να είναι θέση μη αντιδρώντας, αλλά και μη προπορευομένου, θέση μάλλον ευμενούς συμπαραστάτου, ώστε η όλη μας στάση να είναι αδιάβλητη και να μη μας επιρρίπτονται οι ευθύνες της αποτυχίας, μήτε να γινόμαστε κάθε φορά το εξιλαστήριον θύμα με τη στερεότυπη δικαιολογία "φταιν οι κομμουνιστάι".

Πέραν τούτου, ετόνισα ότι από τ' αποτελέσματα των Πρεσβειών που τόσον συχνά στέλλονται, τόσον, εκ μέρους της δεξιάς όσο και της αριστεράς διά το ζήτημά μας, έχω σχηματίσει την πεποίθηση ότι χάνομεν τα λεφτά μας- όπως μας είπε χαρακτηριστικά και ο Πλαστήρας-γιατί η λύση του ζητήματος μας δεν εξαρτάται και πολύ από μας, αλλά πολύ περισσότερο ίσως, αν μη αποκλειστικά εξαρτάται από τες ελληνικές και τες διαθνείς συνθήκες, οι οποίες επί του παρόντος δεν παρουσιάζονται διόλου ευνοϊκές.

Και από μεν της δεξιάς δεν παρουσιάζονται ευνοϊκές γιατί η Κυβέρνηση των Αθηνών, για να μη δυσσχεστήση τους ξένους πάτρωνες της, είναι αδύνατο να προωθήση το ζήτημά μας και αυτό δεν φαίνεται

μόνον από την μέχρι σήμερα πολιτείαν της, αλλά θα φανή και από το ταξίδι του δεσπότη, που δεν έχω καμμίαν αμφιβολία πως θα γυρίση περισσότερο απογοητευμένος, παρά ποτέ. (εννοείται εδώ το τελευταίο ταξίδι της Α. Μ. εις Αθήνας). Από δε της αριστεράς οι συνθήκες δεν είναι ευνοϊκές γιατί πρώτα, πρώτα και αυτή η ανακίνηση του ζητήματος σε διεθνείς οργανισμούς δεν έχει πολιτική βάση και ορθότητα. Στερείται μάλιστα και στοιχειώδους λογικής. Γιατί όταν η επίσημη Ελλάδα, που παρίσταται, δεν βάλλει το ζήτημα με ποιο δικαίωμα θα σηκωθεί να το βάλη η οποιαδήποτε άλλη χώρα και δη χώρα προς την οποίαν η ίδια διάκειται εχθρικά; Υστερα έχω την πεποίθηση ότι η Σοβ. Ένωση θ' αποφύγη επιμελώς να τοποθετήση το ζήτημά μας, γιατί κοντά στους άλλους λόγους που ανέφερα, νομίζω πως είναι εξώφλαμη η προσπάθεια της να κρατήση χαλαρούς τους δεσμούς μεταξύ Βρετανίας και Αμερικής, αν μη και να τους διασπάση. Θα ήταν αφελές κάτω από τέτοιες συνθήκες, να εγείρη ζήτημα σαν το Κυπριακό, που θα έφερνε ακριβώς το αντίθετον αποτέλεσμα και θα έδινε επί πλέον ευκαιρίαν να τεθή σ' ένα διεθνή οργανισμό ζήτημα Βορείου Ηπείρου, ελληνοβουλγαρικών συνόρων και δεν ξέρω τι άλλο.

Εάν, παρ' όλ' αυτά το κόμμα επιμένει να κατεβάση τα μέλη του (γιατί η σημερινή ηγεσία δεν συνηθίζει να κατεβαίνει) σε μαχητικές εκδηλώσεις, θα ήθελα να ξέρω ποια θα είναι η πρακτική ωφέλεια.

Προσωπικά πιστεύω καμμιά, εκτός από φυλακίσεις και πρόστιμα, με τα οποία εγεμίσαμε με το παραπάνω τα κυβερνητικά ταμεία, και ονειδισμούς και ειρωνίες και σκώμματα από τους δεξιόφρονες, οι οποίοι συνήθισαν τίποτε να μη κάμνουν και όλα να τα εκμεταλλεύονται.

Υποθέσωμεν- είπα- ότι κι εγώ αφήνω τες επιφυλάξεις μου και κατεβαίνω σ' ένα παράφρονα αγώνα. Ποιο θα είναι το αποτέλεσμα; Θα κάμη η μοναρχοφασιστική κυβέρνηση της Ελλάδας το αιματοβαμμένο μου πουκάμισο σημαία και θα

διεκδικήσει με σθένος το αίτημα του λαού μας; Ασφαλώς όχι. (ως γνωστόν τέτοιο πράγμα δεν τόκαμε ούτε ο μέγας και πολύς Βενιζέλος μετά τα γεγονότα του 1931. Αντίθετα- και παρά τες διαμαρτυρίες του βουλευτού Ζαβιτσιάνου, αν ενθυμούμαι σωστά- εσυμφώνησε και ο Βενιζέλος τότε με τη Βρετανική Κυβέρνηση ότι το ζήτημα ήταν κλειστό). Αλλά θα συγκινηθή μήπως η εδώ εθναρχοκεκκοφροσύνη; Θα ήταν πολύ αφελές και να το πιστέψη κανείς. Θα περάσουν ίσια- ίσια από τον τόπο του αίματος, θα τον κυττάξουν με βδελυγμία και θα φτύσουν το μέρος που εμόλυνεν ένα "όργανο της σοβιετίας" και διέβαλε τον αδιάβλητον τους- έστω και ανύπαρκτον- αγώνα και τον παρουσίασεν όχι εθνικόν, όπως είναι, αλλά ως κρίκον μιας άλυσης ταραχών, που τα όργανα της Μόσχας εξαπέλυσαν παντού της γήϊνης σφαίρας.

Κάτω από τέτοιες συνθήκες-επρόσθετα- ΣΗΜΕΡΑ δεν είμαι διατεθειμένος να πειθαρχήσω σε ανεδάφικά και ανόητα συνθήματα και να θυσιάσω ουδέ το μικρό μου δακτυλάκι. Τέτοια θυσία θα χρειασθή, και πρέπει να γίνει, όταν εις την Ελλάδα θα υπάρξη κυβέρνηση ικανή να κάμη τη θυσία λάβαρο και να κινήση το σύμπαν για τη διεκδίκηση του δικαίου μας.

Και ο Ελληνικός λαός; Ο καϋμένος ο Ελληνικός δημοκρατικός λαός έχει τσακισθεί σήμερον κάτω από τα κτυπήματα της Αμερικανοκρατίας και των πρακτόρων της και δεν βλέπω ότι η διεθνής ατμόσφαιρα θα επιτρέψει να χυθή σύντομα φως ούτε γύρω από το δίκαιον του ελληνικού, ούτε γύρω από το δίκαιον του Κυπριακού λαού.

Πιθανόν να χρειασθούν και **6** και **10** και **15** ακόμα χρόνια, ωσότου ανατείλη αυτή η ημέρα. Ως τότε, όμως, τι θα κάμνουμε εμείς; Τον εξτρεμιστικόν και φθοροποιόν αγώνα, που προτείνετε; Η θα καθόμαστε με σταυρωμένα τα χέρια πιεζόμενοι από ένα φαύλο διοριστικό καθεστώς;

Ασφαλώς θα μπορούσαμε να δεχθούμεν ένα ικανοποιητικό βαθμό πολιτικών δικαιωμάτων και αυτοκυβέρνησης, ν' αποκτήσουμε γνήσια λαϊκή και

εθνική αντιπροσωπεία, η οποία όχι μόνον των άλλων ζητημάτων τη λύση κατά το δυνατόν να προωθεί-κι' ασφαλώς θα τα προωθεί παραπάνω από τον χαρτοπόλεμο των εφημερίδων και την υπομνηματογραφία των κομματικών γραφείων- αλλά και να παρακολουθεί άγρυπνα και να εκμεταλλεύεται με σύνεση και τέχνη κάθε ευκαιρία, ελληνική ή διεθνή, που προάγει την εθνική μας αποκατάσταση.

Πιστεύω ακράδαντα ότι το σύνταγμα δεν απομακρύνει ούτε κατά ένα δευτερόλεπτο την Ένωση. Αντίθετα την προωθεί και παράλληλα, θα απαλλάξει αυτόν τον τόπον από μερικούς βραχνάδες και προ παντός θα του δώσει επίσημη, λαϊκή αντιπροσωπευτική φωνή.

Με διαγράφουν-λέγει το έγγραφον- γιατί έχασα την αγωνιστική μου διάθεση. Δεν αναφέρουν όμως έστω και μια φορά, πού αρνήθηκα να κατέβω σε αγώνα. Η αλήθεια είναι πως έχασα, ή μάλλον δεν έχω καμμιιά εμπιστοσύνη σε ό,τι ονομάζεται κομματική ηγεσία και δεν είμαι διόλου διατεθειμένος να εκτελώ ανόητες αποφάσεις του Παυλάκη και του Παπαϊωάννου, από τη Λευκωσία ή του Φάντη και του Διομήδη από την Αμμόχωστο. Και αυτό το έκαμα πλέον ή σαφές. Δεν μου το επιτρέπει ο χαρακτήρας μου, η μόρφωση μου, η μικροαστική μου νοοτροπία και αξιοπρέπεια.

Όσον αφορά τέλος τη δήλωση πως το κόμμα με ανάδειξε τρεις φορές δήμαρχο και με έκαμε παγκύπρια προσωπικότητα, θα ήθελα, αν ο ισχυρισμός είναι ότι με ανέσυρεν από την αφάνειαν και ενώ δεν διέθετα καμμιιά αξία με ανέδειξε στο αξίωμα του δημάρχου και μ'έκαμε παγκύπρια φυσιογνωμία, θάλελα, λέγω, να μιλήσουν άλλοι γι' αυτό κι' όχι εγώ. Να μιλήσουν οι συμπολίτες μου, το κοινόν της Κύπρου, όσοι με γνώρισαν.

Βαρώσια, 4.9.52

(Υπ.)

Α. Δ. ΑΔΑΜΑΝΤΟΣ